

Werkverslag juli 2020 – juni 2021

ds. Bert Altena

Vooraf

Corona was in de vorige verslagperiode de grote verandering, die ons tijdens het lopende seizoen overviel. Het hele afgelopen seizoen hebben we er verder mee te maken gehad. Pas op dit moment van schrijven, lijkt het einde van de crisis in zicht. Het vaccinatieprogramma is goed op stoom gekomen. De besmettingen lopen terug en de beperkende maatregelen worden stapje voor stapje afgebouwd.

Sinds 23 mei (Pinksteren) laten we weer 30 kerkgangers toe. Ook is er wat meer ruimte gekomen voor samenzang, dat wil zeggen dat we het voorlopig beperken tot het slotlied. En, wat misschien wel het belangrijkste is, er is weer gelegenheid voor koffiedrinken en dus ontmoeting, na afloop van de dienst.

Het is duidelijk dat corona een grote impact heeft (gehad) op het kerkelijk leven en dus ook op het predikantswerk. Dat zal in dit verslag een aantal malen duidelijk worden.

Andere jaren gaf ik een overzicht volgens de indeling van de kernactiviteiten, vieren, pastoraat en organisatie. Nu kies ik voor een min of meer chronologisch overzicht van het seizoen, waardoor ook duidelijk wordt dat we steeds hebben geprobeerd ‘mee te bewegen’ met de veranderende situatie.

Zomer

In de zomer van 2020 konden we vieren met 30 kerkgangers. Aanvankelijk hadden we een schema opgesteld met twee ochtenddiensten, maar dat bleek niet nodig te zijn. De belangstelling bleef beperkt, veel mensen waren huiverig om naar de kerk te komen. Na vier weken is daarom overgegaan op de reguliere dienst om 9.30 uur.

Begin juli hebben we twee studiedagen georganiseerd onder de titel Summerschool. Samen met Frits de Lange was een programma opgesteld met verschillende lezingen over Dietrich Bonhoeffer. Twee keer boden we aan maximaal 25 belangstellenden gelegenheid om mee te doen, in de kerkzaal waar de 1,5 meter gewaarborgd kon worden, en een lunch bij Café Onder de Linden.

Het waren mooie dagen, die naar meer smaakten. Ook voor de zomer van 2021 staan er weer twee dagen Summerschool gepland.

Tegelijkertijd was de reizende expositie over het leven van Dietrich Bonhoeffer in de kerk te zien (in 2020 werd herdacht dat hij 75 jaar daarvoor, aan het eind van de oorlog, door de nazi's was geëxecuteerd, als kerkelijk verzetsstrijder). Deze hadden Annette en ik opgehaald uit Oegstgeest (een leuk uitje).

Door de verruiming kon ik in deze periode ook weer enkele huisbezoeken brengen. Over het algemeen hebben we altijd de voorzichtige lijn betracht. In noodsituaties waren en zijn wij uiteraard altijd beschikbaar. Veel contacten bleven via de telefoon verlopen. Regelmatig meldden we in de zondagsbrief dat mensen contact op konden nemen. Daar is slechts sporadisch gebruik van gemaakt.

Het was wel fijn om in de zomerperiode weer bezoeken te kunnen doen (33 van juli tot eind september).

De startdienst in september hebben we in de tuin van onze eigen kerk gevierd, een openluchtviering met medewerking van de Cantorij. Onderdeel van de viering was een gezamenlijke activiteit, waarbij men kon kiezen om naar muziek te luisteren in de kerk, of een korte wandeling twee-aan-twee te maken met een gespreksvraag. Het leverde een aantal mooie ontmoetingen op.

Aan de opkomst en bij het koffiedrinken na afloop, bleek hoe groot de behoefte is aan contact en ontmoeting.

Najaar

Vanaf september zijn Esther en ik ook begonnen met het houden van een middaggebed op woensdagmiddag. Er was steeds een klein groepje aanwezig, zodat we het vol konden houden. Klein maar waardevol.

Andere initiatieven voor ontmoeting sloegen minder aan.

Zo bood Esther een paar maal aan om samen een wandeling te maken, maar daar is geen gebruik van gemaakt.

4 Oktober,ierendag en de dag van de heilige Franciscus, viel dit jaar op zondag. Aanleiding om contact te zoeken met de volièrevereniging. Het leidde er toe dat zij hun jaarlijkse vogeltentoonstelling, normaliter in De Pan, dit keer op kleine schaal hebben gehouden in het koor van onze kerk. Op zondag heb ik, als ooit de heilige Frans, gepreekt voor en mét de vogels, die er vrolijk door heen kwetterden.

Door alle verscherpte maatregelen kwam het kerkelijk leven ook in het najaar niet op gang. Er was geen aanbod van leeractiviteiten. De oproep voor een gesprekskring via Zoom leverde geen reacties op. Deze oproep werd gedaan via de zondagsbrief. Het hele jaar door hebben Esther en ik gezorgd voor een wekelijkse nieuwsbrief, waarvan het abonneebestand gestadig doorgroeide. Op dit moment komt er soms nog een nieuw adres bij, en wordt de brief iedere week naar 174 mailadressen verstuurd.

In november kon er nog een doopdienst gehouden worden. Dit werd een extra dienst aansluitend aan de ochtenddienst.

De dienst op de laatste zondag van het kerkelijk jaar, werd gehouden alleen voor de directe nabestaanden van de overleden familieleden. De belangstelling bleef precies binnen de

toegestane 30 kerkgangers. Wel hadden we ervoor gezorgd dat aansluitend de kerk tot in de middag open bleef, voor iedereen die wilde komen om een kaarsje aan te steken. Esther en ik waren aanwezig. Er werd door verschillende mensen gebruik van gemaakt, en de reacties leerden dat dit zeer op prijs werd gesteld.

Vooraf had ik contact gelegd met de plaatselijke begrafenisondernemer met de vraag of we deze middagopenstelling gezamenlijk konden organiseren en aankondigen. Maar dat bleek (nog?) niet mogelijk.

In het najaar was ik (opnieuw) betrokken geraakt bij acties voor een humaan en rechtvaardig asielbeleid. De organisatie MiGreat hield medio november een protestbijeenkomst op de Grote Markt in Groningen. Naar aanleiding daarvan heb ik met collega Jan Bos van Rolde voorgesteld om in de periode van Advent iedere zondag een 500 seconden stilte wake te houden, als symbolische verwijzing naar de 500 kwetsbare kinderen die Nederland zou opvangen uit het uitgebrande kamp Moria op Lesbos en waar geen uitvoering aan gegeven werd (tot op vandaag, overigens). Na de kerkdienst vormden we voor de kerk een kring waarbij na een korte inleiding 500 seconden stilte werd betracht. (De laatste keer is niet doorgegaan, vanwege de aangescherpte maatregelen).

Winter

In december werden de maatregelen weer verscherpt. Het betekende dat we compleet op online vieringen moesten overgaan. Ook werd toen de noodzaak scherper gevoeld, om te investeren in een goede beeldkwaliteit. In klein comité werd een plan opgezet en zijn er offertes opgevraagd. In het begin van 2021 is een proefopstelling geplaatst, waarmee we langer hebben gewerkt dan we toen dachten en hoopten. (Er was even de hoop dat we het met Kerst al voor elkaar zouden hebben!?) De definitieve oplevering van de opstelling met twee camera's – zodat er professioneel geschakeld kan worden – is deze zomer (2021) aanstaande.

Naast de technische kant, is er ook een inhoudelijk aspect als je kerkdiensten gaat uitzenden. Ik leerde, uit artikelen, in contacten met collega's, dat je een onderscheid kunt maken tussen:

- het uitzenden van de kerkdienst. Je laat mensen meekijken met wat je in de kerk doet.
- het uitzenden van de kerkdienst, waarbij je mensen thuis betreft. Bijvoorbeeld door een chatfunctie, of reageren via Whatsapp mogelijk te maken.
- het maken van een dienst/viering, gericht op de kijkers thuis.
- het maken van een programma vanuit de kerk.

Onze online-vieringen waren vooral van type 1, toen er kerkgangers in de kerk waren. In de periode dat er helemaal geen kerkgangers waren, met uitzondering van de ambtsdragers en de zanger(s) en organist, komen in de buurt van type 3. Je kijkt als voorganger eigenlijk de hele tijd in/naar de camera, om contact te maken met de mensen thuis.

Type 2 hebben we slechts een paar keer gedaan, misschien had dat vaker gekund? Wel hebben we op een gegeven moment gelegenheid gegeven om een favoriet lied door te geven, waarmee een aantal weken lang de kerkdienst werd afgesloten.

Type 4 vind ik zelf een intrigerend concept. Het kan een vorm zijn waarmee je ook mensen buiten de kerk bereikt, als het interessant genoeg is, bv. met een interview met een bekende dorpsgenoot, een gesprek over wat er speelt in de gemeenschap enz. Je hebt het dan niet zozeer over een kerkdienst online, maar je gebruikt beeld en geluid als middel om een andere of bredere doelgroep te bereiken. De 'drempel' om thuis mee te kijken, is misschien minder hoog dan om voor zo'n programma fysiek naar de kerk te komen. Denk bv. aan de 'seizoensvieringen' die we een paar jaar geleden hebben gehouden. Wat mijzelf betreft vind ik het uitdagend om op dit spoor verder door te denken en gebruik te maken van (nieuwe) mogelijkheden.

Door de beperkingen vanaf begin december, werd het ook urgent om een alternatief voor Kerst te bedenken. In het dorp was koortsachtig overleg over een alternatieve Kerstwandeling, maar de aangepaste plannen bleken uiteindelijk niet door de beugel van de gemeente te kunnen. Op het digitale formulier om een evenement aan te melden, was één van de vragen: zijn er bij uw activiteit ook dieren betrokken? Waarbij ik invulde: Ja: een os en een ezel... Daar heb ik verder geen reactie meer op ontvangen.

Geen kerstwandeling, geen kerstmarkt, geen kerstmiddag voor ouderen.

Wel is er een lichtjesproject uitgevoerd, waarbij ook de kerk volop meedeed. De poging om de beide andere dorpskerken uit de gemeente Tynaarlo, die van Zuidlaren en Eelde, erbij te betrekken, mislukte.

Daarnaast is er een extra Kerstgroet gemaakt, naar het voorbeeld van de Paasgroet, om iedereen in coronatijden een extra hart onder de riem te steken.

Voor de viering van Kerstnacht en die van Eerste Kerstdag, hebben we met hulp van diverse vrijwilligers, zanggroepje, vertelstemmen, filmmakers, kosteres e.d. twee filmpjes opgenomen. In de eerste stond het gerestaureerde doek De geboorte van Jezus, van Jannes de Vries, centraal. Alle figuren op het schilderij 'vertelden' hoe zij die nacht in Bethlehem hadden ervaren...

De zondag daarop volgend hebben Esther en ik vanuit een lege kerk de Top 2000-viering gedaan. Juist bij zo'n evenement mis je de kerkgangers en de interactie. Maar het was toch een mooi alternatief om de diverse songs via de beamer te laten spelen terwijl wij ze ondertussen aan elkaar praatten. Hopelijk kan dat een volgende keer weer met een live-band.

Het hele najaar tot aan Kerst, is de kerk dagelijks geopend geweest.

Alleen in de eerste weken van het nieuwe jaar is dat niet zo geweest. Maar al snel, bij de start van de Veertigdagentijd, is de kerk weer open gegaan.

Juist in coronatijd blijkt dat door velen gewaardeerd te zijn. Dankzij de vele vrijwilligers, die de 'sleuteldienst' doen, en de activiteitencommissie die zorgt voor mooie exposities, zal het niet lang meer duren of de Bonifatiuskerk wordt opgenomen in de Lonely Planet als nieuwe toeristische attractie.

Begin januari ging stagiaire Hannah Oosterdijk voor. Voor de gelegenheid waren er een paar kerkgangers uitgenodigd, om feedback te geven en na afloop met haar in gesprek te gaan. Een leuke en voor haar leerzame ervaring. Ook voor Hannah is het lastig geweest om de

stageopdrachten goed te vervullen. Ze wordt in ieder geval straks een dominee van een lichte ervaring heeft met kerk zijn in tijden van een pandemie. Met taken als stagebegeleider was ik in het afgelopen seizoen een paar keer bezig.

Voorjaar

Begin maart hebben we de tentoonstelling *Vogels van Hoop* geopend. Talloze vrijwillige handen uit Vries en omgeving hebben meegeholpen om 5500 papieren kraanvogels te

vouwen. Een initiatief van Plaats de Wereld in samenwerking met kunstenaar Mathilde Leonore en onze kerk.

We hebben een mooi programma gemaakt van de opening. In de weken dat het kunstwerk in de kerk hing, is het door velen bezocht. Onder anderen mochten we CvK Jetta Klijsma ontvangen, die zich liet informeren over de samenwerking in Vries tussen kerk en dorp.

Van het project is een mooie film gemaakt als promotiefilmpje voor de Dorpskerkenbeweging van de landelijke kerk. Sinds dit jaar ben ik vrijwillig lid van de meewerkgroep, die de drie landelijke dorpskerkenambassadeurs ondersteunt. Naast het maken van het filmpje (toch een hele draaidag), betekende dat concreet dat ik een aantal online netwerkbijeenkomsten mee heb georganiseerd. Je wisselt dan ervaringen uit met collega's en/of kerkenraadsleden of andere vrijwilligers uit dorpskerken uit het hele land.

In plaats van de vespers in het koor van de kerk op de woensdagavonden in de Veertigdagentijd, hebben we dit jaar de vespers via Zoom gehouden. Dat ging verrassend goed, was mijn indruk, wat ook bleek uit de reacties van de (ong. 15) deelnemers. Het blijft waardevol om op deze manier deze bijzondere tijd van het kerkelijk jaar te markeren.

Voor de vieringen in het Triduum hadden we dit jaar een alternatieve invulling bedacht. Op woensdag in de Stille Week hebben we de vesper vanuit de kerk uitgezonden. Verder hadden Esther en ik bedacht om in plaats van de viering op Witte Donderdag en Goede vrijdag, iedereen op te roepen naar *The Passion* te kijken en via Zoom een nagesprek te houden. Daarvoor was materiaal van de organisatie en de landelijke kerk beschikbaar. Helaas bleek daar weinig belangstelling voor te zijn.

De paaswake werd wel online uitgezonden, in de vooravond opgenomen (vanwege de toen geldende avondklok).

Voor de Paasviering hadden we bedacht dat mensen die dat wilden een 'goodiebag' konden krijgen, met daarin een aantal attributen die in de viering gebruikt gingen worden. Een soort paasontbijt, maar dan voor iedereen thuis. Er zijn zo'n 40 tasje verspreid, met daarin ook nog een handgeschreven paasgroet van een gemeentelid.

Wat in deze online vieringen natuurlijk werd gemist, was dat we niet bij elkaar konden zijn op het hoogtepunt van het kerkelijk jaar. Juist de symbolisch rijke vieringen, met o.a. de Maaltijd op Witte donderdag en in de Paasnacht, laten zich via beeld en geluid slecht vervangen.

Gedurende de gehele coronatijd hebben we geen avondmaal gevierd. In december was aanvankelijk het plan om een avondmaalsviering in een avonddienst te houden, maar juist op dat moment werden de maatregelen aangescherpt en hebben we dat idee ingetrokken. Alternatieve manieren om avondmaal te vieren door iedereen thuis brood en wijn te bezorgen, hebben we wel even overwogen, maar als idee toch laten varen.

Natuurlijk mis je dat als predikant ook, maar zelf vind ik het belangrijk om dit sacrament te vieren als het ook werkelijk en van harte kan, waarbij fysieke nabijheid en het samen delen van brood en beker, geen beletsel is. Juist het avondmaal is teken van verbondenheid, met elkaar en daarin met Christus. Vormen die het persoonlijke en het individuele benadrukken – ieder een eigen beker / of ieder viert het in zijn eigen huis – doen daar afbreuk aan, is mijn mening.

Veel werk in de ambtsgroepen waar ik als predikant bij betrokken ben, is dit seizoen stil komen te liggen.

De ambtsgroep pastoraat (COP) heeft niet vergaderd. Wel was er soms via mail overleg. De wijkteams hebben op hun eigen manier doorgewerkt. 1 x heb ik een wijkteamvergadering kunnen bezoeken.

De ambtsgroep vieren heeft een keer online vergaderd en nu in juni weer fysiek.

Met de redactie van De Brug heb ik een paar maal meegedacht over de inhoud, naast natuurlijk de kopij die ik zelf aanlever (en maandelijks de halve pagina in de Krant van Tynaarlo die gevuld moet worden).

De ambtsgroep leren heeft ook een keer online vergaderd. Met de nieuwe voorzitter Albert Weemstra zijn een aantal plannen gemaakt.

Op 19 mei hebben we vanuit de kerk een online programma gemaakt van de lezing van Frits de Lange over zijn nieuwste boek Eindelijk volwassen. Het werd een leuke avond, afgewisseld met muziek en met vragen via de app.

Daarnaast vergaderde het moderamen en de kerkenraad een aantal malen via de Zoom. In een grote groep is dat best lastig, zelfs als de techniek het goed doet. In het kleine verband is het beter te doen.

Zo hebben we afgesproken om ook in de toekomst het moderamenoverleg in principe via Zoom te doen. Een vorm van hybride werken, die we misschien wel op meer plekken in de kerk kunnen toepassen. Denk bv. aan optie om lezingen ook online uit te zenden. Voor een groter publiek interessant en voor mensen voor wie het in het winterseizoen bezwaarlijk is om 's avonds uit huis te gaan..?

Het pastorale werk ging door. In de regel via telefoon en mail, indien nodig werd er bezoek gebracht.

Al eerder vermeldde ik de ongeveer 30 bezoeken in de zomerperiode.

In het najaar heb ik daarnaast zo'n 30 telefonische gesprekken gehad (tien fysieke bezoeken). In de eerste helft van 2021 ongeveer 60 keer telefonisch contact, met in de tweede helft van het voorjaar en rond enkele overlijdensgevallen zo'n 15 fysieke ontmoetingen.

Dit seizoen ben ik bij het afscheid van zeven overleden gemeenteleden betrokken geweest (van wie overigens slechts één corona gerelateerd).

Eind mei konden we in de kerk een gemeentevergadering houden, met 30 belangstellenden. Na de verantwoording van de cijfers, was er ruime gelegenheid om in gesprek te gaan. Inzet was, hoe verder na corona? Wat hebben we geleerd, wat nemen we mee, en dergelijke vragen. Vragen en thema's die ons de komende tijd bezig zullen blijven houden. Niet alleen omdat de gemeente verandert – het ledenbestand vergrijsst verder, er is geen aanwas van onderop – ook omdat door de coronacrisis andere patronen zijn ontstaan. Dat betreft de zondagse kerkgang maar ook de betrokkenheid.

Het is goed om met elkaar daarover in gesprek te blijven, waarbij het van belang is het gesprek te verbreden naar andere groepen en organisaties in onze omgeving. Denk aan de groep jonge ouders (waarvan sommigen geen lid zijn, maar wel af en toe mee willen doen), denk aan de VVV en aan partners en organisaties op het culturele vlak.

De ruime openstelling van de kerk is een goed middel om te laten zien dat de kerk een open huis in het midden van de gemeenschap wil zijn. We doen graag mee met wat er in en vanuit het dorp wordt georganiseerd, om de leefbaarheid te bevorderen en gemeenschapszin te versterken. Daarbij past ook een gevarieerd en eigentijds aanbod van activiteiten, misschien op een bredere doelgroep gericht dan die van de eigen gemeente.

Met deze opmerkingen heb ik eigenlijk al het bestek van mijn verslag overschreden. Maar het zijn vragen en onderwerpen die mij bezighouden, waarbij ervaringen in de Dorpskerkenbeweging meespelen, maar ook opmerkingen die op de gemeenteavond zijn gemaakt. Ik probeer te blijven leren.

Wat dat betreft heb ik in het afgelopen seizoen, naast het nodige leeswerk, een aantal online lezingen gevolgd naar aanleiding van de pauselijke encycliek Fratelli Tutti, over de sociale roeping van de kerk. Zeer actueel en stimulerend.

Verder heb ik een symposium over Pelgrimage gevolgd, een lezing van Alister McGrath bijgewoond en meegedaan aan een masterclass van het Nederlands Bijbelgenootschap over de revisie van de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV21). Allemaal online.

Op 3 juni bracht het moderamen van de landelijke PKN een werkbezoek aan de classis Groningen – Drenthe. Onze kerk was gevraagd om een deel van het programma in te vullen. Het gezelschap (ong. 15 personen) heeft geluncht bij Onder de Linden, waarna ik in de kerk een presentatie mocht verzorgen, zowel over mijn werk als dorpspredikant in Vries als dat van stadspredikant in Assen.

Ik heb mijn best gedaan om een zo goed mogelijk maar vooral positief verhaal te brengen. Diezelfde avond kreeg ik antwoord van boven. Het regende zo langdurig en zo hard dat er in een uur tijd 60mm water viel en onze tuin geheel blank stond. Stromen van zegen kwamen als plasregens neer.... Dat kon geen toeval zijn.

Er is meer te vertellen en er is meer gebeurd, maar met bovenstaande zijn de belangrijkste dingen volgens mij wel benoemd.

Ik dank de kerkenraadsleden, de koster, mijn collega Esther, de vele vrijwilligers, iedereen met wie ik als predikant in het afgelopen jaar heb samengewerkt en zonder wie ik mijn werk niet zou kunnen doen.

Ik schrijf dit verslag in de week waarin ik ook een preek heb geschreven bij het evangelieverhaal van de zondag, dat gaat over het bekende verhaal van de storm op het meer (Marcus 4: 35 – 41). Daaruit het slot, als afsluiting ook van dit verslag. De leerlingen zitten in angst, terwijl Jezus slaapt:

Jezus' diepe slaap is geen teken van onverschilligheid, maar van vertrouwen en zo een teken voor zijn leerlingen, voor ons. Jezus is er bij, zijn kracht en vertrouwen vergezellen ons, waar we ook zijn, in het diepste gevaar, in de meest woedende storm. Hij overwint de elementen. Hij schenkt ons een innerlijke rust. De zekerheid, dat wat er ook gebeuren mag, welke storm er ook in ons leven woedt, wij geborgen zijn in Gods hand.

In dat vertrouwen ga ik vrolijk verder... hopelijk met velen van u!

Ds. Bert Altena / 18 juni 2021